

Ondřej Švorc, **One Man Worth Ten Thousand: The Efficiency of the CLIL Approach in a Monolingual Class**, Pedagogická fakulta Univerzity Karlovy v Praze, diplomová práce, 2011, 165 stran textu, přílohy: A. Pracovní listy (s. 167 – 184), B. Ukázka práce žáků – postery (s. 185 – 189).

Oponentský posudek

Může na základní škole probíhat efektivní výuka věcných předmětů v cizím jazyce? Kolik procent žáků bude při takové výuce rozvíjet nejen své jazykové kompetence, ale také odborné znalosti? A kolik zúčastněných zažije spíše pocit frustrace, ať už v jednom, druhém nebo v obou směrech? Na tyto otázky se snaží hledat odpověď diplomová práce Ondřeje Švorce, která pojednává o metodě integrující věcné i jazykové učení neboli „Content and Language Integrated Learning (CLIL).“

Autor práci rozdělil do tří částí, které směřují logickými kroky ke splnění hlavního cíle: posoudit možnosti a meze integrované výuky anglického jazyka a dějepisu metodou CLIL v prostředí české školy. V první části Ondřej Švorc představil základní teoretické koncepce, z nichž CLIL vychází, a zmapoval hlavní didaktická doporučení pro užívání metody v pedagogické praxi. Ve druhé, analytické části zpracoval případovou studii vzdělávacího projektu, který měl ověřit CLIL při výuce dějepisu v kvartě osmiletého Gymnázia Omská v Praze. Tématem měsíčního projektu se stala první světová válka a obsah historického učiva byl rozčleněn do čtyř celků: základní pojmy, propaganda, zákopová válka, versailleská mírová konference. Z hlediska jazykového byla pozornost věnována rozvoji čtyř základních kompetencí: čtení, psaní, poslech a mluvení. V závěrečné části diplomové práce shrnul Ondřej Švorc jednak výsledky zpětných vazeb, které získal od participujících žáků i učitelů, jednak argumenty pro a proti využívání CLIL. Na základě praktického ověření teoretických východisek v českém prostředí autor metodu doporučil jako vhodnou, neboť napomáhá k rozvoji široké škály žákovských schopností a složek inteligence.

Z formálního hlediska lze označit diplomovou práci Ondřeje Švorce za velmi kvalitní. Je přehledně a systematicky členěna, přičemž v tomto ohledu zdařile využívá i grafické prostředky. Autor pracuje odpovídajícím způsobem s úctyhodným množstvím odborné (jazykovědné, pedagogické i historické) literatury, využívá anglosaský systém citací, samozřejmostí je seznam využitých zdrojů (s. 160 – 164). Patrně ve snaze zpřehlednit výsledky žákovské zpětné vazby využívá diplomant také tzv. koláčové grafy, i když při tak nízkém počtu respondentů (27) může být výsledný dojem poněkud zavádějící. Oceňuji proto, že je grafické vyjádření vždy viditelně doprovázeno číselnými hodnotami. Nedílnou součástí práce, na kterou autor odkazuje, je také textová a obrazová příloha. Pokud mohu při svých jazykových znalostech soudit, diplomová práce je napsána čtivě a srozumitelně.

Z hlediska didaktického bych ráda ocenila volbu tématu i zpracování jednotlivých fází projektu (koncepce, plány tématických celků, analýza žákovských prací, evaluace).

Domnívám se, že výběrem první světové války jako výchozího tématu pro CLIL projekt se Ondřeji Švorcovi podařilo překonat úskalí, s nímž se obvykle učitelé dějepisu potýkají: Jak žákům přiblížit světový rozměr konfliktu? Překonat pocit, že „nám zabili Ferdinanda“, ale jinak se v české kotlině mnoho nezměnilo? Že vyhlášení samostatného Československa bylo možná dobrodružnou, povýtce však pražskou záležitostí? Právě cizojazyčný kontext, v němž je třeba o různých aspektech světové války uvažovat a posléze se i vyjadřovat, může přinejmenším obohatit „národní“ interpretaci příčin, průběhu i důsledků jedné z klíčových událostí 20. století. Zdá se mi, že zejména lekce věnovaná propagandě odkryla – snad poněkud paradoxně, neboť důraz byl v tomto případě kladen na neverbální vyjadřování idejí – mezi-národnost konfliktu právě v jazykové rovině. V tomto ohledu jsou velmi výmluvné dva žákovské postery zařazené v přílohách (s. 188 – 189).

Co se týče detailního hodnocení pracovních listů, zaujalo mě jejich výtvarné zpracování, promyšlená práce s vizuálními informacemi i rozmanitost úkolů a činností. Určitý problém však shledávám ve „složitosti“ textů. Jakkoli je třeba, aby měl list také řídicí úlohu, nedomnívám se, že musí (skrytě) obsahovat instrukce pro učitele, případně zadání skupinové práce. Uvědomíme-li si, že první bariérou, zejména pro jazykově méně zdatné žáky, je skutečnost, že listy „jsou“ v angličtině, nelze se divit, pokud žáci obtížně rozlišují instrukce od věcných informací. V tomto ohledu autor bezpochyby podcenil grafickou úpravu listů. Za poměrně nešťastné také považuji, že v případě pracovních listů k zákopové válce (s. 174 – 179) se vedle „nových a těžkých“ slovíček (žák se soustředí na věcný obsah) procvičuje gramatika (pozornost žáka je odváděna od věcného obsahu k formální stránce jazyka). Dané téma disponuje silným emočním nábojem, který se však může lehce a ke škodě věci vytratit kvůli obtížnému porozumění nebo rozptylování pozornosti gramatikou.

Uvedené výtky by však neměly převážít celkový dojem. Předkládanou práci považuji za velmi kvalitní a inspirativní v rovině teoretické i praktické. Bylo by záhodno vydat ji tiskem nejen pro potřeby učitelů angličtiny, ale také dějepisu. Práci doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnotit jako výbornou. Dále navrhuji, aby byla přijata jako práce rigorózní.

V Praze dne 6. září 2011

PhDr. Hana Havlůjová